

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 2. april 2009 truffet vedtak i

- Sak nr:** 87/08 (arkivnr: 200800982-12)
- Saken gjelder:** Klage fra A på lagdommerne B og C ved X lagmannsrett og tingrettsdommer D ved Y tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Berit Svensli Solseth
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg
- Offentlighet:** I medhold av offentleglova § 13, jf. straffeprosessloven § 372 andre ledd, er klagers, innklagedes og domstolens navn unntatt fra offentlighet.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommerne B og C eller tingrettsdommer D.

Innledning:

Ved brev av 2. desember 2008 har A inngitt klage på lagdommerne B og C ved X lagmannsrett og tingrettsdommer D ved Y tingrett. Ved brev av 10. desember 2008 varslet Tilsynsutvalgets sekretariat A om at klagen vurderes avvist, idet den synes å gjelde forhold som utvalget etter loven ikke har anledning til å vurdere. A kommenterte avvisningsvarselet i brev av 14. desember 2008. Klagen ble deretter forelagt de innklagede dommere som ved brev av 4. februar 2009 har avgitt en felles uttalelse. Klagen er supplert ved brev av 18. februar 2009. Domstolleder ved X lagmannsrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Klagen har sitt utspring i X lagmannsretts behandling av en straffesak i november 2008. Ankeforhandlingene foregikk med lagrette. Tiltalte ble funnet skyldig i forsettlig forsøk på grov legemsbeskadigelse.

De innklagede dommere var fagdommere i den angjeldende sak. Lagdommer B var rettens administrator. Klager A var lagrettemedlem og var også én av de fire lagrettemedlemmene som sammen med de tre juridiske dommerne avgjorde straffespørsmålet.

A utgjorde lagmannsrettens andre mindretall i straffeutmålingsspørsmålet. Han mente at tiltalte burde idømmes en mildere straff enn rettens flertall falt ned på. A ønsket selv å formulere begrunnelsen for sin dissens. Lagdommer B fant at den ønskede formulering ikke kunne inntas i dommen og foretok omformuleringer i både selve dissensen og begrunnelsen for dissensen.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Han var uenig i straffeutmålingen og leverte rettidig inn en skriftlig begrunnelse for sin dissens under straffeutmålingen. Hans formulering ble nektet inntatt i dommen. Han forlangte at en særskilt formulering ble gjengitt som begrunnelse for *hans* konklusjon i straffeutmålingsspørsmålet. Retten nektet å innta den angjeldende formulering og omformulerte hans forslag.

Klagen gjelder for det første mindretallets rett til selv å formulere begrunnelsen for sin dissens. A ønsker Tilsynsutvalget syn på riktigheten av prosessen. Videre kan det for Tilsynsutvalget synes som om klagen også gjelder innholdet i rettens formanns omformulering av A's eget utkast til dissens i straffeutmålingsspørsmålet.

De innklagede – lagdommer B, lagdommer C og tingrettsdommer D – har i hovedsak vist til følgende:

Det ble avholdt to domskonferanser i den angjeldende sak; én etter avsluttet ankeforhandling og én i forkant av domsavsigelsen. Domsutkastet ble utarbeidet på bakgrunn av det som fremkom under rådslagningen.

Det ble i domskonferansene redegjort for at skyldspørsmålet var avgjort ved lagrettens kjennelse, og at straffespørsmålet skulle avgjøres på bakgrunn av lagrettens kjennelse og bevisførselen i saken. Det ble videre presisert at dommere som eventuelt skulle ha stemt

for frifinnelse under skyldspørsmålet ved avgjørelsen av straffespørsmålet, skal legge til grunn at vedkommende er skyldig i overensstemmelse med lagrettens kjennelse. Det ble gjentatt at i den angjeldende sak var tiltalte funnet skyldig i forsettlig forsøk på grov legemsbeskadigelse. Fra rettsbelæringen ble gjentatt grensene mellom den straffrie forberedelse, det straffbare forsøk og den fullbyrdede handling. Bakgrunnen for denne siste gjennomgangen var særlig A's skriv med "begrunnelse for dissens". Skrivet og A's utdyping av dette under rådslagningen foranlediget ytterligere veiledning fra rettens formann med innspill fra de to øvrige fagdommerne.

Lagdommer B besluttet at A's skriftlige begrunnelse for sin dissens ikke kunne inntas i dommen. Dette var ikke mulig fordi det som fremgikk av dette utkastet ville stride mot lagrettens avgjørelse av skyldspørsmålet. Utkastet avvek fra lagrettens avgjørelse av skyldspørsmålet både hva gjaldt bevisbedømmelse og lovanvendelse. Lagdommer B foreslo en formulering for A's begrunnelse for dissensen om straffeutmålingen. Han fikk inntrykk av at A godtok dette forslaget, som i det vesentlige dekkende for hans mening om både begrunnelse og resultat for sin straffeutmåling. Dissensen og begrunnelsen ble innarbeidet i domsutkastet, og opplest under rådslagningen. A utformet ikke selv noen alternativ formulering av sin dissens utover formuleringen i hans opprinnelige forslag.

Fra uttalelsen siteres:

"Det er mulig at lagrettemedlemmets oppfatning av saken og klage på dommeren, kan bero på en misforståelse blant annet om rollefordelingen mellom lagretten og retten, og om hva som hører under skyld- og straffespørsmålet, om grensen mellom straffri forberedelse og straffbart forsøk, og om forskjellen på ufullendt og fullendt forsøk, med videre.

...

Jeg mener for det første at det ikke var lovlig adgang til å innta i dommen dette lagrettemedlemmets utkast kalt begrunnelse for dissens, slik dette var formulert og utdypet, fordi dette ville stride mot lagrettens avgjørelse av skyldspørsmålet.

Jeg mener for det andre at dette lagrettemedlemmets dissens om straffespørsmålet som ble inntatt i dommen, ble formulert klarest mulig på bakgrunn av hans utkast og mening om dette spørsmålet, og som dekkende for hans resultat om straffeutmåling og begrunnelse for dette.

Jeg mener for de tredje at dette lagrettemedlemmet ble gitt nødvendig og hensiktsmessig veiledning for å kunne avsi en riktig dom innenfor lovens system."

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstolloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd.

I vårt rettssystem er det helt sentralt at lekdommerne gis muligheter til å delta som fullverdige medlemmer av retten. Man har som meddommer og lagrettemedlem krav på å bli tatt på alvor av retten, herunder bli hørt og tatt hensyn til, og for øvrig behandlet med tilbørlig respekt. En har ikke som meddommer/lagrettemedlem krav på selv å formulere deler av dommen, denne skrives av rettens leder med mindre retten bestemmer noe annet,

jf. straffeprosessloven § 39 tredje ledd. Dette gjelder også begrunnelsen for egen dissens. Etter loven har en dissenterende dommer krav på at det i dommen inntas en redegjørelse for sistnevntes syn, jf. straffeprosessloven § 41 andre ledd. I lagrettesaker foreligger dog den begrensning at det under ingen omstendigheter må fremgå av domspremissene hvordan et lagrettemedlem stemte i skyldspørsmålet, jf. straffeprosessloven § 376e andre ledd.

Domskonferanse og utforming av domspremisser er en dynamisk prosess hvor kommunikasjon og veiledning er viktig. Denne prosessen er i all hovedsak muntlig. Det må som utgangspunkt legges til grunn at A's mening var kommet tilfredsstillende til uttrykk i premissene, all den tid han undertegnet dommen. Tilsynsutvalget er avskåret fra å vurdere den endelige formuleringen av dissensen sett i sammenheng med det skriftlige innspill. Det Tilsynsutvalget kan ta stilling til er hvorvidt A "aksepterte" formuleringen av dissensen etter å ha vært utsatt for en adferd fra en eller flere fagdommere som var i strid med god dommerskikk.

Opplysningene i saken viser det på at fagdommerne i stor grad har veiledet og informert lagrettemedlemmene om prosessen, systemet, rammer og vurderingstema. Det fremgår av innklagedes uttalelse at "Dissensen og begrunnelsen ble innarbeidet i domsutkastet, og opplest under rådslagningen." Det synes klart at A har fått fremført sitt syn på straffeutmålingen og det er intet som tyder på at A i denne sammenheng har blitt "overkjørt" eller neglisjert av fagdommerne i saken.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommerne B og C eller tingrettsdommer D.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommerne B og C eller tingrettsdommer D.